

18. april 2002

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen
Att.: kontorchef Anne Tønnes
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Vedr. Anmodning om udtalelse vedrørende kloning.

Det Dyreetiske Råd har modtaget en henvendelse fra Justitsministeriet af 27. februar 2002 (Dok: BTC20433) vedrørende kloning.

Baggrunden for henvendelsen er, at der fra flere sider er sat spørgsmålstegn ved, om den motiverede dagsorden vedrørende udviklingen inden for kloningsteknologien, som Folketinget vedtog 23. maj 1997, bør ligge til grund for den fremtidige regulering af området. Særligt har Det Ethiske Råd lagt op til en diskussion af, om det er meningsfuldt at fastholde et forbud mod, at forsøg med dyrekloning resulterer i færdigudviklede individer. Det Ethiske Råd hæfter sig ved, at det såkaldte glidebane-argument, nemlig at kloning på dyr vil føre til kloning på mennesker, ikke længere synes at kunne danne grundlag for et sådant forbud. Dog peger Det Ethiske Råd på, at der kunne være dyreetiske grunde, som taler for at fastholde forbudet. Men da dyreetiske hensyn falder uden for Det Ethiske Råds arbejdsområde, har rådet valgt ikke at inddrage disse i sin stillingtagen.

På baggrund heraf anmodes Det Dyreetiske Råd i henvendelsen fra Justitsministeriet om at udtale sig om kloning i relation til en eventuel ophævelse af den del af den motiverede dagsorden fra 1997, der angår, at forsøg med voksenkloning skal begrænses og ikke må resultere i færdigudviklede individer. Samtidig anmodes Rådet om at vurdere, hvor vidt der kan være dyrevelfærdsmæssige betænkeligheder ved en sådan ophævelse, og hvordan sådanne eventuelle betænkeligheder vil kunne imødegås.

Det Dyreetiske Råd har på to møder drøftet ministeriets henvendelse. Rådet har besluttet i sin besvarelse af henvendelsen at tage udgangspunkt i sine tidligere udtalelser vedrørende anvendelse af bioteknologi på dyr, herunder ikke mindst udtalelsen om kloning fra 2001.

I Det Dyreetiske Råds udtalelse om kloning fra januar 2001 diskuteres kloning af dyr forstået som frembringelse af fostre/individer på grundlag af transplantation af cellekerner til ubefrugtede, kerneløse ægceller. Ved kloning er der altså tale om, at man frembringer et individ på grundlag af arvemassen fra en enkelt celle i stedet for ved sammensmeltningen af arvemassen fra to celler, som det sker ved kønnet formering. Det Dyreetiske Råd afviser en række anvendelser af kloningsteknologien, som ifølge Rådet ikke tjener vitale formål.

Således mener Det Dyreetiske Råd fx ikke, at det kan være acceptabelt at bruge kloning til at effektivisere landbrugets avl af produktionsdyr, eller til at skabe genetiske kopier af kæledyr. Derimod vil Rådet ikke afvise enhver anvendelse af kloning i forskningsøjemed. Rådet gør sig i den forbindelse flg. overvejelser:

"Det har været diskuteret, hvor vidt man på nuværende tidspunkt bør begrænse forskningen. Rådet mener imidlertid, at det er vigtigt at tillade den basale forskning vedrørende kloning og de dermed beslægtede teknikker, idet den viden, der opnås herigennem, kan vise sig at være af vital betydning på længere sigt. Rådet ser ingen speciel grund til, at man fra dansk side udelukker sig fra den forskning, der under alle omstændigheder vil foregå internationalt. Ved at deltage i forskningen holder man sig desuden bedst muligt orienteret om, hvad der foregår, og i hvilken retning udviklingen går."

I udtalelsen om kloning opsummeres desuden tidligere udtalelser fra Rådet med relevans for kloning (udtalelser om hhv. dyreforsøg (1992) og bioteknologi (1996)). Således hedder det videre:

"Det Dyreetiske Råd udgav i 1992 en udtalelse om dyreforsøg og i 1996 en udtalelse om bioteknologi i forbindelse med dyr. Nogle af overvejelserne i disse udtalelser dækker også kloning. I udtalelserne lægges primært vægt på to faktorer: at eventuelt ubehag og lidelse, som dyrene måtte påføres, skal opvejes af, at der opnås væsentlig gavn, og at dyrenes eventuelle lidelser er i fokus, uanset hvordan dyrene er frembragt. Rådet har på den baggrund konkluderet, at bioteknologi på dyr i forbindelse med dyreforsøg kan accepteres, også selv om den medfører en vis belastning af dyrene, så længe der er vitale interesser på spil. Det er derimod uacceptabelt ved hjælp af bioteknologi at belaste dyrene for at fremme menneskelige behov, som ikke er vitale, fx for yderligere at effektivisere produktionen af animalske fødevarer."

Frembringelsen af klonede og genetisk modificerede dyr har mere end andre former for bioteknologi givet anledning til etiske overvejelser. På baggrund af det foranstående må det formodes, at dyrene udsættes for en vis belastning ved udviklingen og måske også den senere anvendelse af kloning. Men uanset om dyrene oplever nedsat velfærd eller ej, kan disse teknikker i sig selv virke anstødelige, jf. overvejelserne om "naturlighed" og "integritet", og brugen af teknikkerne kan derfor alene på denne baggrund kræve en retfærdiggørelse som fx at opfylde vitale formål. Debatten om kloning drejer sig således ikke kun om dyrenes velfærd men også om en række yderligere etiske spørgsmål. Det er vigtigt at gøre sig dette klart, så misforståelser undgås."

Den her skitserede holdning, at det kan være etisk acceptabelt at anvende kloning som led i forskning, der kan bidrage til ny viden, som er af vital betydning på ikke mindst det medicinske område, vil Det Dyreetiske Råd gerne fastholde. Samtidig vil Rådet gerne understrege, at det forhold, at kloning kan virke etisk anstødelig, stiller særlige krav om omhyggelighed i vurderingen af forskningens væsentlighed og relevans.

Tre medlemmer, Peter Møllerup, Ingeborg Mølbak, og Gorm Vølver, som ikke var medlemmer af Det Dyreetiske Råd, da udtalelsen om kloning blev udarbejdet, vil dog gerne

forbeholde sig ret til at forsvare en mere kritisk holdning til brugen af moderne bioteknologi på dyr end den, som Det Dyreetiske Råd indtil nu har fremlagt.

Rådets medlemmer er imidlertid enige om, at i det omfang man finder det acceptabelt at foretage kloning af dyr, er der ikke grund til at stille krav om, at kloning ikke må resultere i færdigudviklede individer, og at eventuelle klonede dyr derfor skal aflives inden fødslen. Hvis der foretages kloning, må det rigtige være at lade eventuelt klonet afkom leve. Det virker vilkårligt ikke at få det fulde udbytte af den igangsatte forskning. Og det forekommer dyreetisk set betænkeligt at aflive det klonede dyr uden, at aflivningen tjener noget selvstændigt formål.

Rådet er opmærksom på, at der i forbindelse med den hidtidige brug af voksenkloning er en høj frekvens af sene aborter og dyr, der dør under eller kort efter fødslen, samt at der er tegn på mulige velfærdsproblemer på længere sigt hos de klonede dyr. Derfor bør der ved evt. tilladelser til anvendelse af voksenkloning stilles krav om, at de involverede dyr overvåges nøje, og om at dyr hurtigt aflives, hvis der skulle vise sig alvorlige velfærdsproblemer. Dette forudsætter selvfølgelig, at al form for voksenkloning foregår inden for rammerne af Lov om dyreforsøg.

Med venlig hilsen

Peter Sandøe
Formand for Det Dyreetiske Råd

Stine B. Christiansen
Faglig sekretær